

تحلیل محتوای کتابهای فارسی چهارم، پنجم و ششم ابتدایی بر اساس شاخص مک لافلین

شهربانو ترکمانی

کارشناس آموزش ابتدایی، آموزگار پایه اول دبستان شهید احمدی روشن

چکیده

تدریس فعالیتی است به ظاهر آسان ولی در واقع کاری پیچیده، دقیق و تخصصی است، زیرا معلم در امر تدریس با عوامل متعدد در هم پیچیده ای مواجه است در سال های اخیر بیشتر متخصصات تعلیم و تربیت بویژه برنامه های درسی و آموزشی به شدت انتقاد کرده اند که برنامه های درسی متناسب با سن و زندگی و نیازهای کودکان و نوجوانان و جامعه تهیه نشده است. امام خمینی (ره) می فرمایند: معلم نباید فقط به تدریس مطالب کتاب بپردازد و از نقش تربیتی غافل شود معلم باید هر جلسه ولو چند دقیقه به نکات اخلاقی نیز بپردازد. (کلمات قصاره ۱۳۷۲: ۱۸۶) هدف از این مطالعه: ارزیابی و سنجش خوانایی کتاب فارسی پایه های چهارم پنجم و ششم ابتدایی است که در آن سعی شده بر اساس شاخص مک لافلین که ارزش های کمی تحلیل محتوا می باشد مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد. و نتایج فرمول مک لافلین بیانگر این است که کتاب های چهارم، پنجم و ششم ابتدایی از نظر سطح پائین بوده و اصل ساده به دشوار بویژه در قسمت هجاها در بیشتر موارد رعایت نشده و سطح کتاب چهارم، پنجم ششم از توانایی فراگیران بیشتر است و همچنین درجه سادگی در هیچ یک از کتب درسی بررسی شده رعایت نشده است.

واژه های کلیدی: فرمول خوانایی مک لافلین، کتاب های فارسی دوره ابتدایی، تحلیل محتوا

۱- مقدمه

در جامعه ای اسلامی ما، آموزش و پرورش به منظور تربیت صحیح دانش آموزان در زمینه های دینی و اخلاقی، علمی، آموزشی، اجتماعی و کشف استعدادها و هدایت و رشد متوازن روحی و معنوی و جسمانی آنان تلاش می کند. حال آنکه کتاب درسی با محتوای مطالب آموزشی بویژه در نظام های متمرکز که محور مکتوب و مدیران تعلیم و تربیت محسوب شده و فعالیت ها و تجارب تربیتی دانش آموزان توسط معلم و حول محور آن سازماندهی می شود نیاز به تحلیل و بررسی علمی دارد. این تحلیل به دست اندرکاران و مولفین کتب درسی کمک می کند تا در هنگام تهیه و تدوین و با گزینش و انتخاب کتب درسی تصمیمات علاقه تری را اتخاذ نمایند. نوعی از تحلیل ها برای برنامه ریزی درسی، مولفین و تصمیم گیرندگان برنامه های درسی بسیار مفید و ضروری است تحلیل محتوایی است. این نوع تحلیل ها کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش ها، باورها و کلیه اجزای مطرح شده در قالب دروس کتاب، مورد بررسی عملی قرار گرفته و با اهداف برنامه درسی مقایسه و ارزشیابی شدند. برای مثال ممکن است محتوا یا کتاب درسی- نگرشها یا حالاتی را تشویق کنند که با اهداف برنامه تناسب چندانی نداشته باشد. یک تحلیل گر محتوایی با یک برنامه ریزی درسی از طریق تحلیل محتوا می تواند پیام های نهفته در داستان های ساده یا متون کتاب درسی را با اهداف برنامه مورد بررسی قرار دهد. همچنین می توان از طریق تحلیل محتوا، گرایش ها یا جانبداری های پنهان و آشکار را در متون برنامه تعیین کنند. (یارمحمدیان، ۱۴۹-۱۳۷۰: ۱۴۸)

کتاب درسی در نظام های متمرکز آموزش و پرورش از اهمیت ویژه ای برخوردار است و معلمان عمده ای فعالیت های آموزشی خود را بر محور کتاب درسی و در جهت تحقق اهداف آن متمرکز کرده و فرایند یادگیری را هدایت می کنند بنابراین ضرورت دارد کتاب های درسی براساس موازین یاددهی-یادگیری تدوین و بر مبنای اصول تحلیل محتوا، مواد و محتوای مطلوب را گزینش، و به شیوه مناسب ارائه نمایند. آشنایی محققین با درس فارسی و تجارب متوالی تدریس و جایگاه درس فارسی در زندگی فراگیران و احساس دشواری مطالب از نظر خواندن درک پیام آنها برای فراگیران کلاس پنجم ابتدایی انگیزه مطالعه موضوع را شکل داد لذا هدف اصلی در این مطالعه ارزیابی و تحلیل محتوای کتاب فارسی پایه پنجم ابتدایی بر اساس فرمول های خوانایی فرای گانینگ و لافلین است تا شاید